

Миладин Шеварлић

АПСОЛУТНИ СЛУХ

драма

Београд, 2009.

Миладин Шеварлић рођен је у Београду 1943. Дипломирао је светску књижевност и драматургију. Радни век провео, углавном, у позориштима, као драматург, уметнички директор и управник. Био је, такође, одговорни уредник у Уметничком програму Телевизије Београд и главни уредник издавачког предузећа “Просвета”.

Објављивао песме, позоришне критике, прозу и есеје. Аутор је опуса од тридесетак драмских дела, која су играна у позориштима у земљи и иностранству, на радију и телевизији, те штампана у периодици, збиркама и посебним издањима.

Добитник је четири награде Удружења драмских писаца Србије – чији председник је био у два мандата — затим, награде на Фестивалу праизведби, награде Јоаким Вујић, Стеријине награде и Златног беоцуга за трајни допринос култури Београда.

Главни је уредник часописа “Драма”.

Миладин ШЕВАРЛИЋ

АПСОЛУТНИ СЛУХ

драма

ЛИЦА:

ЕЛЗА МАЈНХОФЕР ЗДРАВЉУБАЦ (73),
доста добро очувана, наглашено отмена госпођа ауторитативног држања. Пуши на дугачку муштиклу. Не крије своје господско порекло, нити истанчано образовање.

БОРИВОЈЕ БОРА ЗДРАВЉУБАЦ (47),
њен син; прилично робустан, експлозиван, не води много рачуна о финим манирима. Ипак, поштује мајчин ауторитет. Власник више трговачких фирми. Један од шефова балканске дуванске мафије.

МИХАЕЛ МИКА ЗДРАВЉУБАЦ (16),
његов син; веома осетљиви “пубертетлија”, коме измиче осећање властитог идентитета.

КЛЕОПАТРА КЛЕКИ ВУЈОВИЋ (25),
служавка у њиховој кући; избеглица из Книна.
Изузетно привлачна девојка.

ТУГОМИР ТУГИ КРТИНА (30),
млађи полицијски инспектор.
Лепушкаст, избеглица, идеалиста.

ЖИВОЛИН НИКОЛИЋ (55),
господин из старе београдске породице, и још понешто.

ПРОФЕСИОНАЛНИ УБИЦА, са маском.

Дешава се у Београду, 2009. године

I
ПОРОДИЧНИ РУЧАК

Просирана одаја у кући породице Здравеољубац. Ситаринска фризерарија, салонска ђарништура са шроседом.

Клеопатра послује око фризераријског стола; поставиља за три особе. Фини порцелан, сребрнина, шид. Велика ваза са цвећем.

Елза у фоићели, са својом дуљачком мушићиклом. Повремено усипаје и надгледа служавкин рад. Шейка око стола.

ЕЛЗА: Апсолутни слух!
                          (Пауза)
                          Знате ли ви, Клеопатра, шта је то апсолутни слух?
                          (Пауза)
                          И, какво је, уопште, то име “Клеопатра”? Одавно се спремам да вас питам.

КЛЕОПАТРА: Па, то је оно... Из оног филма... Зову ме и Клеки.

ЕЛЗА: Знам ја, дете, ко је била Клеопатра, него се питам...
                          То је, ипак, та ваша Крајина, тај, како се зове, Книн...
                          (Пауза)
                          Петрија, Босиљка, Радојка... То бих разумела, али...

КЛЕОПАТРА: Мама је волела да гледа тај филм. Ја нијесам, али ми је причала... Како је вољела онога, онога... И, како се отровала, како је пуштила ту змију... И код нас има опасни змија. Стварно опасни! Мати је причала, па би понекад мало и засузила. Тако сам вам ја добила ово моје име. Али ме највише зову “Клеки”.

ЕЛЗА: Апсолутни слух не сме да зарасте у коров! То је инвестиција коју му је сам Бог дао. Хајде, реци! Није ли тако?

КЛЕОПАТРА: За тај слух ја нијесам... Јер, код нас, госпа Елза... Код нас тога и нема.

ЕЛЗА: Рекла сам да ме не зовеш “госпа Елза”!

КЛЕОПАТРА: Разумијем, госпођо!

ЕЛЗА: Разумијеш ти... Ти, баш, немаш апсолутни слух!

КЛЕОПАТРА: Не, ја то сигурно немам. Таман посла!

ЕЛЗА: И, рекла сам ти, до тањира иде нож, па онда кашика. Зашто?

КЛЕОПАТРА: Па...

ЕЛЗА: Чиме ви у Крајини једете? Ногама?
(Пауза)
Зато што прво једемо кашиком, зар не? Јер, прво се сервира супа. Прво супа! Зар то није логично? Зар није логично?!

КЛЕОПАТРА: Јесте, госпођо.

ЕЛЗА: Е, па, онда, када је логично...
(Шејта замишљено)
Знате, и мој отац је имао... Мој сироти Петер. Петер Мајнхофер. Није се звао Здраволубац, као мој покојни Трифун. Али, Трифун је, зато... Но, добро, то је било и прошло... Имаш лепу бисту, Клеки! Али, немој да се моташ око мог сина. То што он нема жену, то ништа не значи. Он је озбиљан пословни човек. Или ћу морати да зовем агенцију, да ми пошаљу неку ружнију.

КЛЕОПАТРА: Госпођо, ја нијесам ништа... Мајке ми, нијесам!

ЕЛЗА: Видела сам како те гледа. Разумем ја то.
(Помилије је њо образу и враћу)
Само, даље од њега. И Михаел те гледа... Шта зна сирото дете! Хтео би мало... Боље би му било да вежба тај клавир. Ти ниси свесна шта је то апсолутни слух! Сваки тон који чује, он може, одмах, без грешке да одсвира... Схваташ?!

(Пауза)

А њега мрзи... Какво је време дошло!

Откако је сирота Ружа отишла на онај свет, ја сам Михаелу мајка... Е, видите, Петер Мајнхофер свирао је виолину тако лепо да су веверице остајале као зачаране, док би он, на трему наше виле у Банатском Марковцу, изводио Бетовенову сонату, опус седамдесет пет, за виолину соло.

КЛЕОПАТРА: Вјеверице?

ЕЛЗА: Ви не верујете?

КЛЕОПАТРА: Ама, не! Вјерујем, вјерујем!

ЕЛЗА: А Срби су га звали "Пера"!

КЛЕОПАТРА: Кога то?

- ЕЛЗА: Како, кога? Петера Мајнхофера, оца мог! Додуше, и он је, сирома', био комуниста, Бог му дао рајско насеље; ако се тамо комунисти пуштају.
(Пауза)
Да сте ви знали како је изгледала наша вила у Банатском Марковцу! Прави аустријски барок; са великом капијом на свод, која је водила у двориште, у врт... Тамо су живеле те веверице. Вила у којој су однеговане генерације Мајнхофера и која је тужно завршила своју сјајну каријеру, као смрдљиво седеште среског комитета оне њихове партије...
- КЛЕОПАТРА: Одузели вам комунисти?
- ЕЛЗА: Ма, не!
- КЛЕОПАТРА: Па, како, онда?
- ЕЛЗА: Поклонио!
- КЛЕОПАТРА: Ко?
- ЕЛЗА: Петер Мајнхофер, лично! Пера... Своју дедовину поклонити оним битангама, можете ли ви то да разумете, Клеопатра?
- КЛЕОПАТРА: Па... Искрено речено, ја не могу то да разумијем. Нама су све одузели... Хрвати.
- ЕЛЗА: Ко би нормалан то разумео? Сада се, када је њихово пропало, тамо шири неки демократски тајкун... А знаш ли ко је био први секретар тог њиховог вајног комитета? Не знаш, разуме се. Био је то Петер Мајнхофер. Е, тај мој отац, тај Немац, тај перфектни господин, из рата је изашао као пуковник партизанске војске! Шта више да ти кажем?! Касније је, чак, радио и у кабинету покојног Маршала. Била сам једном на пријему. Видела сам Маршала изблиза...
- КЛЕОПАТРА: Ког маршала, госпођо?
- ЕЛЗА: Тита, глупачо! Чула си, ваљда, за маршала Тита!
- КЛЕОПАТРА: Па... чула сам, нешто...
- ЕЛЗА: Гледала сам у њега као омађијана, као оне веверице... Без обзира на све. Знаш, ја сам комунисте увек искрено мрзела, али, он је имао нешто... Нешто... Као тигар... Те његове челичне очи...

*Улази Михаел, сјорим ходом, љледајући исјод ока око себе. Клео-
џајра излази и враћа се, довршавајући џосјављање.*

ЕЛЗА: Добар дан, Михаеле!

*Михаел не одговара; џрилази сјоолу на којем се, већ налази серви-
рано џредјело. Гледа шја би узео.*

ЕЛЗА: Јеси ли опрао руке после вежбања, сине?

Михаел узима храну са сјоола.

ЕЛЗА: *(Врисне)*
Не!!! Оца чекамо!

МИХАЕЛ: *(Равнодушно)*
Гладан сам.
(Жваће)

ЕЛЗА: Отац ће се наљутити, сине! Ти знаш какав је он...

МИХАЕЛ: *(Преко залогаја)*
Какав је он?

ЕЛЗА: Знаш ти какав је. Строг, али праведан. И поштен.
Онакав како сам га ја васпитавала. А, ти... Зашто,
сине?

МИХАЕЛ: Добро!
(Баца осјајак залогаја на један џањир)

ЕЛЗА: Шта?! Срам те било! Клеопатра, носи то, брзо!

КЛЕОПАТРА: Одмах, госпођо!
(Изнеће џањир и врајиће се са новим, чистим)

ЕЛЗА: Срамота! Ти и не знаш колико отац пати због тебе.

МИХАЕЛ: Пати? Он?!

ЕЛЗА: Он пати као мушкарац. Достојанствено... Зашто
нећеш да вежбаш, сине? Зашто?

Михаел ћуши и џоново мерка јело.

ЕЛЗА: Имаш тај дивни Листов “Љубавни сан”... Па, зар то
не буди у теби...? Зар то не буди...?

МИХАЕЛ: Док он дође, ово ће све да се охлади!

ЕЛЗА: *(Клеоџајри)*
Ви знате трећи Листов “Љубавни сан” за клавир
соло? Ено, стоје му ноте, тамо... Добро, то се, мо-
жда, код вас, у Крајини, ређе свира... То је оно на
Фрајлигратове стихове:
О, lieb, so lang du lieben kannst,

O, lieb, so lang du lieben magst.
Die Stunde kommt
Wo du an Gräbern stehst und klagst.
(Пауза)

Зар није предивно? И, тако осећајно... Зар није?

КЛЕОПАТРА: Па...

ЕЛЗА: (У заносу)
О, љуби док љубити можеш,
О, љуби док љубити знаш.
Доћи ће час,
Кад ћеш крај гроба стати и жалити.

КЛЕОПАТРА: Лијепо је... Само мало тужно.

ЕЛЗА: Код нас, у Минхену, на Конзерваторијуму, то је било обавезно, знате?

КЛЕОПАТРА: Да, да, госпођо. Разумијем.

Док је Елза била у заносу, Михаел је узео, ојей̄, неш̄ӣо из ѿа̄њира и жваће. Улази Боривоје са бејбол ѿлицом у руци.

БОРИВОЈЕ: Шта је ово?
(Пауза)
Шта је ово, питам?!

МИХАЕЛ: То је бејбол палица.

БОРИВОЈЕ: И, шта ће она у предсобљу?

ЕЛЗА: Седи, седи, Боривоје! После ћемо... Послужите супу, Клеопатра, молим вас!

КЛЕОПАТРА: Одмах, госпођо!
(Изази. Ускоро ће се вратӣӣи, носе̄ћи ѿрцеланску чинију са суйом, ѿе ће ѿслужива̄ӣи код сѿола)

МИХАЕЛ: То је моја палица, тата.

БОРИВОЈЕ: (Који је сео за сѿо)
Слушај...

ЕЛЗА: Хоћеш ли да прочиташ молитву, сине? Опрао си руке?

БОРИВОЈЕ: Одмах, одмах, мама!
(Пауза)
Мада...

ЕЛЗА: Хајде, сине! Ти си домаћин. Бог све види! Мој покојни Трифун, отац твој, био је, додуше, комуниста, али, у нашој кући се, као што знаш, традиција поштовала. Због њега сам и у то ваше православље прешла. Према томе...

БОРИВОЈЕ: *(Дискрејино се нервира. Тензија за сјолом расје. Најзад)*

Господе, прими наше молитве
И управи живот наш заповестима Твојим.
Душе наше освети, тела очисти,
Мисли разбистри и избави нас
Од сваке жалости, зла и бола
Јер Ти си благословен у векове векова. Амин!

ЕЛЗА И

КЛЕОПАТРА: *(Која сјоји њоред сјола)*
Амин!

Михаел, сјушијене ѓлаве, њочиње да срче сјуу.

БОРИВОЈЕ: Твоја палица?

МИХАЕЛ: Да.

БОРИВОЈЕ: Тако! Господин неће клавир, хоће палицу! Прави
фрајери носе палице, а педери свирају клавир, је л'
тако?

(Пауза)

Бар да си прави фрајер, то бих још и поштовао.
Доста је било те глуме!

ЕЛЗА: Боривоје, молим те!

БОРИВОЈЕ: Уосталом, педери су, сад, у Европи у моди. А ми
идемо у Европу! Зар не? Мораш да се припремаш за
европску будућност.

ЕЛЗА: Слушај, Боривоје! Сад ћу да те удаљим од стола!

БОРИВОЈЕ: Мама, он има апсолутни слух, а маше ми, ту, бејзбол
палицом! Има да вежба тај клавир, кад није спо-
собан за нешто корисније! Треба дебилу да оставим
оволику имовину, коју сам целог живота с муком
стицао!

ЕЛЗА: Хлади ти се, сине... Вежбаће он! Биће он пијаниста
каквог Србија није видела. Једнога дана, свираћу он
у Минхену, Берлину...

БОРИВОЈЕ: Клеопатра, изнеси ову мотку из трпезарије. Нећу то
више да видим у кући!

КЛЕОПАТРА: Разумијем, господине!

ЕЛЗА: И, донесите печење!

- КЛЕОПАТРА: Одмах, госпођо! Само да отурим ову штапину.
(Износи њлицу, да би се, убрзо, вратила с њечењем и насјавила да њослужује код сјола)
- БОРИВОЈЕ: *(Преко залогаја)*
Кад, већ, није способан за посао – ваљда, бар, може да буде уметник.
- МИХАЕЛ: Не могу... Не могу на силу.
- ЕЛЗА: Сине, шта говориш то?! А твој слух, твој апсолутни слух...?
- БОРИВОЈЕ: Бићеш оно што једино можеш да будеш. Бићеш уметник, па макар црко! Кад си, већ, толико глуп за бизнис.
(Сија вино)
Гајио сам луду наду да ћеш полако да улазиш у послове... Да ћеш ме, једнога дана, наследити, као што је Бог рекао... Овако, моћи ћеш само да ми одсвираш један посмртни марш и да наследство профућкаш.
- МИХАЕЛ: Не треба мени ништа.
- ЕЛЗА: Боривоје, тражио те онај Живојин.
- БОРИВОЈЕ: Ко?
- ЕЛЗА: Живојин Николић. Онај фини господин, из старе београдске породице...
- БОРИВОЈЕ: Мобилни ми био искључен. Шта је рекао?
- ЕЛЗА: Јавиће се. Треба, каже, да се видите. Волим кад се дружиш са тако финим људима. Деда му је био велепоседник, а отац амбасадор. Додуше Титов, али, божемој... Долазио је у нашу кућу. Ти се не сећаш. Био је висок, прав, тако као Живојин... Прави центлмен. Носио је одела од најфинијег енглеског штофа. Давно је то било... Давно...
- БОРИВОЈЕ: Добро, мама. Јавићу му се ја.
- ЕЛЗА: И ја сам могла да будем пијаниста. Имала сам један концерт на Коларцу, причала сам ти. Почетак шездесетих прошлог века... Тако, некако... Али, кад сам се удала за Трифуна, све је то, наравно, морало да се обустави. Јер, Трифун је... Михаеле, душо... Једнога дана ћемо се смејати свему овоме... Ако ја не доживим, ви ћете се, свакако, смејати. Тата и ти.

БОРИВОЈЕ: Извини, мама, али са тим сентименталностима нећемо далеко стићи! Једноставно, нека каже колико је данас вежбао.
(Пауза)
И, да ли је вежбао! Ја не могу више овако!

ЕЛЗА: Ни ја не могу!

БОРИВОЈЕ: Ти си, мама, рекла да може да буде пијаниста, кад већ није у стању да буде нешто озбиљно. Ти си ми напунила главу тим његовим апсолутним слухом... Али, ја сам отац, ја сносим одговорност. Како да да завршни испит, ако не вежба? Како?!
(Пауза)
Ако је болестан, да га водимо код психијатра. Али, он мора, на крају, нешто да буде. Макар и болесник, али нешто да буде!

ЕЛЗА: Тако, дакле?! Ја сам сад крива, незахвални сине!
(Пауза)
Само да знаш, и ти си увек био проблематичан. И да није било Трифуновог каиша, ко зна где би завршио! Уосталом, решите то вас двојица!

Бесно излази. Клеоџајра куји, брзо, неке судове, ња излази за њом. Михаел усџаје, са очигледном намером да и он изађе.

БОРИВОЈЕ: Стани!
(Усџане и он)
Доста ми је тог циркуса! Да видимо колико си данас вежбао?
(Пауза)
Питам, колико си данас вежбао?!

МИХАЕЛ: Па, вежбао сам... мало. Листов “Љубавни сан”...
(Пауза)
Нисам вежбао.

БОРИВОЈЕ: А зашто ниси вежбао?

МИХАЕЛ: Тата! Не желим да будем пијаниста. Не могу!

БОРИВОЈЕ: Добро, а шта желиш да будеш?
(Пауза)

МИХАЕЛ: Не знам... Ништа.

БОРИВОЈЕ: Сине, био си увек најбољи у музичкој школи...

МИХАЕЛ: То је зато што имам апсолутни слух, и што сте ме увек терали... Али не могу више.

БОРИВОЈЕ: Е па, бићеш опет најбољи!
(Почиње да ојкојчава каши)
Скидај панталоне!

МИХАЕЛ: Немој, тата! Не могу! Не могу!

БОРИВОЈЕ: Скидај, кад кажем!

Михаел ћочне ћолако да ојкојчава ћанћалоне. Боривоје му их несћирљиво сћирѓне, ћа ћа обори ћреко сћолице.

БОРИВОЈЕ: Направићу ја од тебе пијанисту!
Удара ћа, крвнички, ћо ћолој задњници. Михаел јачуе.

МРАК

II БАЛКАНСКИ КРАЉ ДУВАНА

Исћи ћросћор као у ћрвој слици. На ћроседу, ћоћрбушке, лежи Михаел. Над њим Клеојатћра.

КЛЕОПАТРА: Мораш спустит хлаче, Мико!

МИХАЕЛ: Како ћу...?

КЛЕОПАТРА: Лијепо! Овако.
(Смиче му ћанћалоне и ћаће)

МИХАЕЛ: Немој, Клеки! Јој! Боли!

КЛЕОПАТРА: Мораш. Нема ти друге. Зар се од мене стидиш, Мико?

МИХАЕЛ: Ако баба чује да ме зовеш “Мико”, знаш да ће да се наљути.

КЛЕОПАТРА: Па, не могу, ваљда, да те зовем “Михаел”.
(Смеје се)
Лијепо се намјести. Сад ће теби Клеки мелем да утрља...

МИХАЕЛ: Јој, срамота ме!

КЛЕОПАТРА: Ништа, ништа... То ти је народни мелем. Понијела ја из Книна; за сваки случај. Видиш да је добро-дошао...
(Ућрљава му мелем)

- МИХАЕЛ: Боли, Клеки!
- КЛЕОПАТРА: Биће то добро, само полако... Издржи мало! Ти си мушко!
- МИХАЕЛ: Па, јесам, али...
- КЛЕОПАТРА: Нема “али”, Мико мој! Нема! Издржи!
- МИХАЕЛ: *(Придижне се)*
Не могу више ово да издржим!
- КЛЕОПАТРА: *(Враћа га у лежећи положај)*
Лези, Мико! Дobar је то мелем. Коња би излијечио, камоли човјека.
(Уирљава му мелем. Пауза)
Готово! Сад се можеш обућ.
(Шљејне га по образу)
- Михаел брзо навлачи панталоне и усїаје.*
- КЛЕОПАТРА: Добро, Мико, право ми сад реци – зашто нећеш да будеш тај пијаниста? Кад ти је Бог дао. Него мучиш и себе и њих.
- МИХАЕЛ: Не могу, не могу! Да лупам у клавир по цео дан... “Љубавни сан”, и та срања. Глава ми се испразни. Спава ми се. Не знам... Ено јој клавир, па нек свира, кад толико воли!
(Пауза)
Мајка ме није толико терала... Ова ми главу проби! А, отац, већ... Отац...
- КЛЕОПАТРА: *(Милује га по коси)*
Није он лош, Мико. Брине за тебе, за будућност твоју... Па се, тако, мало заборави.
- МИХАЕЛ: Понекад ми дође да га...
- КЛЕОПАТРА: *(И даље га милује)*
Нека те, Мико! Отац ти је, мораш га разумјет. Ајде, реци ми, онако поштено, што ти волиш?
(Пауза)
- МИХАЕЛ: Не знам тачно... Највише волим да лежим и да читам. То највише волим. Научну фантастику.
- КЛЕОПАТРА: Што ти је, сад, то?
- МИХАЕЛ: То је оно кад лете на Марс, Венеру... Далеко одавде. Рат светова, и те ствари... Како да ти објасним, кад не знаш?

- КЛЕОПАТРА: А, то! Гледала сам ја то на тевеу. Па, добро... Само, то је за мене некако грозно. Али, опет, мораш да завршиш ту музичку, кад си, већ, догуро до самога краја.
- МИХАЕЛ: Не морам.
- КЛЕОПАТРА: Па, што ћеш, црни Мико? Ти и не знаш колико је живот тежак!
- МИХАЕЛ: Дobar сам с компјутерима. Радићу, на пример, као програмер... Или...
- КЛЕОПАТРА: Ти знаш, ваљда... А, та штапина? Што ће ти то? Видиш колико га живцира?
- МИХАЕЛ: Американци су основали бејзбол клуб у Топчидеру. Примају и наше. Хтео бих да се учланим. Свиђа ми се то... Увек сам волео фискултуру.
- КЛЕОПАТРА: Неки клуб? Па, добро. Сакрићемо је негдје. Да отац не види.
- МИХАЕЛ: Кажи ми, Клеки, какав је био твој отац?
(Пауза)
- КЛЕОПАТРА: Отац мој? Био је јак човјек. Мучаљив. Радио је струју. Поправљао ти је оне дирекце...
- МИХАЕЛ: Не мислим то, него...
- КЛЕОПАТРА: Мало ти је он бивао у кући. Али, увијек је понешто доносио... Мени и браћи. Имам ти ја још два брата, знаш. Славка и Мића. Само, они су на вријеме прешли у Њемачку. И... као да су у земљу пропали!
- МИХАЕЛ: Отац ти је погинуо у “Олуји”?
- КЛЕОПАТРА: Јесте. Од хрватске руке. До краја се борио. Није хтио да напусти положај, а рекли су да је из Београда стигла директива да се повуку. Био ти је он митраљезац, знаш. Нисмо га ни видјели, ни сахранили, само смо чули глас. Били смо, већ, код ујка и спремали тракторе за бјежанију, док су се хрватски тенкови примицали граду... имала сам ти, тад, је-данаест година.
- МИХАЕЛ: (Помиљује је њо коси)
Ја те волим, Клеки.
(Пауза)

КЛЕОПАТРА: *(Узме њеџову руку у своју)*
 Ујко је сад у једноме селу, тамо код Прокупља. Уштедио нешто пара. А село такорекућ пусто. Земља будзашто. Сви отишли у Београд. Ујко одвео цијелу породицу, и сад има лијепо имање, овце, лозу, воће... И матер моју је звао, али она неће. Оће са мном да буде. Мада се виђамо ретко. Она ти је у Градском зеленилу, шуму на Звездари уређују, а у бараки некој спава... Само, ујко је обећао и мени кућу да купи и мало земље у истом селу, ако се удам.
(Пауза)

МИХАЕЛ: Удај се за мене, Клеки. Па да идемо у Прокупље. Ионако ми је свега доста, а изгледа, знаш...

КЛЕОПАТРА: Што, Мико мој?

МИХАЕЛ: Изгледа... Изгледа да сам се заљубио у тебе.

Улази Боривоје. Клеоїаїїра и Михаел се залече; нарочиїио овај њоследњи. Боривоје их њосмаїїра.

БОРИВОЈЕ: Шта радите вас двоје ту?
(Пауза)

Зар ти ниси за клавиром?

МИХАЕЛ: Боли ме. Не могу да седим.

БОРИВОЈЕ: Можеш, можеш! Научи да подносиш бол. Шта си мислио? Да је живот шетња по интернету? Одлази!

Пауза. Михаел оклева. Боривоје закорачи ка њему.

БОРИВОЈЕ: Одлази, кад кажем! Или...

МИХАЕЛ: Или...?

КЛЕОПАТРА: Мико, послушај оца, молим те.

Боривоје изнаенађено њогледа Клеоїаїїру. Михаел се окрене и ланано изађе.

БОРИВОЈЕ: Шта...?

КЛЕОПАТРА: *(Приђе и сїави му руке на рамена)*
 Зашто га бијеш, крвниче? Уби Бога у њему!

БОРИВОЈЕ: Па, кад неће да свира.
(Сїеѓне је и њочне да је љуби. Она се ѡреїушїїа; њо њоїїраје. Кад он њочне да јој оїїкоїчава блузу, она се оїїрѓне)

КЛЕОПАТРА: Немој, Боро! Наїће госпа Елза.

БОРИВОЈЕ: Неће, Клеки. Она је сад у башти. Кафу пије и дрема. Дођи!

КЛЕОПАТРА: *(Прилази му)*
Не смијем, не смијем...

БОРИВОЈЕ: *(Грли је)*
Не бој се, душо! Ја сам газда у овој кући.
(Задигне јој сукњу)
Ићи ћемо на море. Само ти и ја... А, после ћемо...

КЛЕОПАТРА: Обећао си ми мајку извадит из Градског зеленила.

БОРИВОЈЕ: *(У заносу)*
Оћу, Клеки, ништа ти не брини... Оћу...

КЛЕОПАТРА: *(Ошћирим њокрећом сћусћии сукњу и одмиче се један корак)*
Када, Боро?

Улази Елза. Просћирели их убисћивеним њоћледом.

ЕЛЗА: Господин Николић је дошао!

БОРИВОЈЕ: Где... Где је?

ЕЛЗА: Изволите, господине Николићу!

Клеоћайћра излази, Живојин улази. Сударају се на враћиима.

КЛЕОПАТРА: Опростите!

ЖИВОЈИН: Ништа, ништа, млада госпојице.

Исћраћии је њоћледом. Клеоћайћра је изашила, Живојин је закорачио у собу. Он је висок, ћрав, обучен у скућио, ћерфекћино скројено одело. Рукује се са Боровојем. За ћио време, Елза је изашила.

БОРИВОЈЕ: Чекао сам те. Седи!

ЖИВОЈИН: *(Прошећиа њо ћпросћорији)*
Јеси ли сигуран да ти кућа није озвучена?

БОРИВОЈЕ: Не брини, не брини!

ЖИВОЈИН: Морам да бринем, Боровоје. Удба данас има потпуно софистициране методе. Најсуптилнију електронику...

БОРИВОЈЕ: А зашто ја плаћам Срету електроничара, професора Електротехничког факултета...

Улази Клеоћайћра, са белом кецељиицом.

КЛЕОПАТРА: Изволите! Што бисте жељели?

ЖИВОЈИН: Ех, шта бисмо желели...

БОРИВОЈЕ: Хенеси?

ЖИВОЈИН: Разуме се. Хенеси.

КЛЕОПАТРА: Одмах!

Клеопатра излази. Они њосмајтрају како се њена изазовна фигура лелуја при одласку.

БОРИВОЈЕ: Добро, да ли су шлепери најзад прешли границу?
(Пауза)
Је л се десило нешто?

ЖИВОЈИН: Ништа се није десило, Боривоје. Сачекај мало. Журба је од ђавола, и доноси само кајање и разочарање – стоји у Светом писму. Нека девојка заврши с послужењем.

БОРИВОЈЕ: Какво, бре, Свето писмо?! Не бој се, Живојине! То је ђурка. Не зна она ништа.

ЖИВОЈИН: Не сумњам. То је ствар принципа.

БОРИВОЈЕ: Ти твоји принципи... И те твоје пословице... Да сам се ја бојао сваке шуше, кад бих стигао да постанем балкански краљ дувана, а? Кажи, мој друже!

ЖИВОЈИН: Теби је познато како завршавају балкански краљеви. Поготово они који се мало занесу...

БОРИВОЈЕ: Без бриге, друже. Све је контролисано и све је потплаћено. По хоризонтали и по вертикали. И сам знаш.

Клеопатра се враћа, са чашама и минералном водом на сребрном њослужавнику. Из бифеа узима боцу њоменуџоџ коњака и све сџавља на сџочих, ѡред Живојина и Боривоја. Они ђуџке ѡраше њено креџање.

КЛЕОПАТРА: Изволите!

ЖИВОЈИН: Хвала, лепотице!

БОРИВОЈЕ: Слободна си. Неће нам, за сада, ништа требати.

КЛЕОПАТРА: Хвала, господине!

Крене да изађе, али се, ѡсле краџкоџ колебања, хџџро сакрије иза џешкоџ засџора шџџ ѡкрива ѡрозор, џада до џода и налази се изван видокруџа двоџце мушкараца. Боривоје сџа џише.

БОРИВОЈЕ: Па, добро. Можемо ли, сад, слободно да говоримо?

ЖИВОЈИН: Сад можемо.

БОРИВОЈЕ: Дакле?

- ЖИВОЈИН: Дакле, шлепери са твојим цигаретама прешли су косовску границу.
- БОРИВОЈЕ: *(Диже чашу)*
Е, па... У то име!
- ЖИВОЈИН: Живели, Ваше Дуванско Величанство!
- БОРИВОЈЕ: Само се ти спрдај! А кад треба дати паре – где си, Боривоје! И, колико иде теби, а колико твојим шефовима, нисам никада питао!
- ЖИВОЈИН: Сам си рекао да си краљ...
- БОРИВОЈЕ: Па, јесам! Даље!
- ЖИВОЈИН: Сад озбиљно. Испорука је, према договору, преузета у Скопљу. Лука Сотировски је намирен. Шлепери су сада на Косову, под пратњом Енвера Кољгеџија. То ти је Мустафин син. У Србију ће ући код Митровице, где ће их преузети моји људи. Наставиће ибарској магистралом, а овога пута ће, код Крушевца, изаћи на нишки аутопут, због...
- БОРИВОЈЕ: Добро! Не интересују ме детаљи.
- ЖИВОЈИН: Са потребним паузама, наплатну рампу у Бубањ-поток у пређи ће прекосутра у двадесет три и тридесет. Остало је на теби. Спецификацију трошкова од Енвера Кољгеџија добићеш накнадно. Он је увек био коректан и држао реч. Други трошкови су плаћени од онога што си, већ, дао.
- БОРИВОЈЕ: Честитам, Живојине; добро си обавио посао. И мама сматра да си ти добро друштво за мене.
- ЖИВОЈИН: Госпа Елза је увек знала да процени људе, зар не?
- БОРИВОЈЕ: Сутра се јави мом секретару. Он ће ти дати остатак.
- ЖИВОЈИН: Хвала, шефе!
- БОРИВОЈЕ: Слушај, заслужили смо да се мало опустимо. Хоћемо ли још по једну?
- ЖИВОЈИН: Неизоставно.
- Боривоје сића.*
- ЖИВОЈИН: Извини, не да ми ђаво мира...
- БОРИВОЈЕ: Какав сад, опет, ђаво?
- ЖИВОЈИН: Морам да те питам...
- БОРИВОЈЕ: Па, питај! Ти си мој друг.

- ЖИВОЈИН:** Опушташ ли се ти, некад, са овом заносном лепотицом?
- БОРИВОЈЕ:** А, то? То те копка? Па, слушај, није да се не опуштам... Могу ти рећи да је мала талентована. Жеравица... Само, морам да пазим да мама нешто не примети. Знаш каква је. Озбиљно би ми замерила интимности са послугом. То је једно. Друго, ни са малом не иде лако. Морао сам свашта да јој обећам. Па, чак и да ћу да је водим на море. Жене! Ништа нема цабе. Ја слутим да она замишља како ће се једног дана удати за мене, ха, ха, ха!
- ЖИВОЈИН:** Избеглица?
- БОРИВОЈЕ:** Сиротиња... Из Книна. Они су мало наивни, тамо. Мисле, оно што се каже – треба и да се учини. Да сам ја тако радио – да ли бих, икада, постао краљ?

МРАК

III
МАТА ХАРИ

Скромна соба млађеџ ђолицјскоџ инсџектјора Туџомира Кришине. Креветџ, чивилук, са којеџ висе делови одеће и службени џишиџољ, сџо, џелевизор, решо са две ринџле, иџџд...

Туџомир и Клеоџаџтра.

- ТУГОМИР:** Оћеш, Клеки, још једну каву?
- КЛЕОПАТРА:** Па... Могло би. Оћеш ја да је сварим?
- ТУГОМИР:** *(Око решоа)*
Нека, нека, ти знаш колико Туги воли да ти угоди.
Мала моја из Босанске Крупе...
- КЛЕОПАТРА:** Добро, добро, пјесниче... Ето, то ти је све што сам могла да сазнам.
- ТУГОМИР:** Много је то, Клеки моја! Знао сам ја да ти то можеш. Прекосјутра, у пола дванајс ноћу, Бубањ-поток! Гле, молим те!
(Пауза)
То ми је само фалило. Српска полиција ће ти бити захвална. Ти си моја Мата Хари!

КЛЕОПАТРА: Не знам ти ја што је то.

ТУГОМИР: То ти је, моја драга, једна опасна шпијунка.

КЛЕОПАТРА: Јака сам ти ја шпијунка! То сам ти сад направила и никад више. Зар полиција нема боље шпијуне од мене? Пет знојева су ме облили док сам стојала иза оне завјесе. Мрак би ме изио, да су ме видјели.

ТУГОМИР: Не, не; знао сам ја да ти то можеш, Клеки. Најтеже ми је било да те убацим код тог мафијаша. Да ми није Проке у агенцији, не знам како би успио... Ево каве, душо моја! Набавио сам за те и колача.

КЛЕОПАТРА: Нека, Тугомире. Колачи ми на нос изашли. Они лудаци по цио дан колаче једу. Дабогда их колачи угушили!

ТУГОМИР: Само... немој да се љутиш... једно ми, опет, није јасно...
(Пауза)
Како ти је тако дуго требало да до првог податка дођеш?

КЛЕОПАТРА: Ти мислиш да је лако шпијун бити, Тугомире!

ТУГОМИР: Толико дуго се никако нијеси јављала. Већ сам помислио... Ни на мобилни нијесам могао да те добијем.

КЛЕОПАТРА: То ти је конспирација, инспекторе. Ти, бар, треба да знаш што је то конспирација. Тешко ми је било и да изађем и да се јављам. Имају ти они очи и уши посвуда.

ТУГОМИР: Знам... Али, ето, како сад, одједном, све може... И, недостајала си ми, брате! Од како смо се, оно, у парку пољубили, сјећаш ли се, само мислим на те.
(Привуче је себи)
Ја имам озбиљне намјере.

КЛЕОПАТРА: (Брани се)
Немој, Туги! Нијесам ја нека...

ТУГОМИР: Знам да нијеси. Ти си моје росно цвијеће! Али, моје намјере...

КЛЕОПАТРА: Какве намјере, Тугомире?

- ТУГОМИР: *(Покушава да је задрли)*
Како да ти кажем...? Најљепше. Моје намјере су најљепше, Клеки!
- КЛЕОПАТРА: *(Благо ља оджуркује)*
Па, реци какве су?
- ТУГОМИР: Како да кажем...? Хтио би да пођеш за ме.
- КЛЕОПАТРА: Да пођем за те, Тугомире?
- ТУГОМИР: Мислио сам... Мислио сам да сам ти драг.
- КЛЕОПАТРА: Драг си ми, Тугомире, само... Видиш какав је наш живот...
- ТУГОМИР: Биће нам лијепо. Видјећеш! Не треба нама много. Обоје смо на муци одрасли. Научили смо да су мала и велика срећа једно те исто.
- КЛЕОПАТРА: Не знам... Не знам... Затекао си ме, сад. Драг си ми, али ја морам да промислим о том.
- ТУГОМИР: Добро, сунце, не браним! Дођи, душа ми изгоре за тобом!
(Грли је)
- КЛЕОПАТРА: *(Одјурне ља)*
А, то не бива! Све има свој ред. Прво иде вјенчање, па онда можеш радит што ти је души воља!

МРАК

IV
ПОРОДИЧНИ РУЧАК (2)

Истїи ѿпросїор као у ѿрвој слици.

*Клеоїаїра, у ѿиїици, ѿсїавља сїю. Елза шейка около и над-
гледа. Између две жене влада, сада неїријайїно ћуїање.*

ЕЛЗА: Хвала милостивом Богу! Најзад си научила да иде прво нож, па кашика!

Клеоїаїра излази.

ЕЛЗА: Али, бојим се, касно.

Улази Михаел. Прилази сїюлу, разгледа.

ЕЛЗА: Хајде, сине! Тата само што није... Јеси ли вежбао? Нешто нисам чула клавир. Ти знаш да ће он да се распитује, чим дође.

Михаел обилази око сџола. Клеоџаџра улази и излази, довршавајући поспављање.

ЕЛЗА: И немој опет да дираш предјело. Вероватно ни руке ниси опрао. У моје време, прљавим рукама се није смело јести. Ако ти се “Љубавни сан” не допада – у реду! Мада, дефинитивно одбијам да то схватим. Али, добро, ако, из било ког разлога... Ено, имаш *Клавирску сонату у h-молу*, такође Листову. Ми смо то темељно прорађивали у Минхену, могла бих да ти помогнем. Свега се сећам. Те дивне, рапсодичне форме... Слушај! Прво *Lento assai*, који прелази у *Allegro energico*, па, онда, чекај... Онда *Recitativo*, па прекрасни *Andante sostenuto*, *Quasi Adagio*... И, на крају... На крају снажни *Allegro energico*, *Stretto*, *Lento assai*. То је то! Слушаш ли ти мене? Ево, рећи ћу ти: одмах ћеш схватити да сонатом владају три основне мисли. Прво иде она инфернална тема, са октавним скоковима и троструким унисонима – видећеш, можеш ти то. Затим долази *Grandioso*, додуше, мало помпезан и патетичан, то су нам још у Минхену... Али, убрзо се надовезује *Cantando espressivo*. Кад дођеш до краја, схваташ да се почетни *Lento assai* сада понавља, али са преображеним завршетком. Видиш, сасвим је разумљиво да је овој сонати касније дат наслов “Назад, Сотоно!”, зар не? Ето! Зар то не буди твоју уметничку радозналост, Михаеле?

МИХАЕЛ: *(Равнодушно)*
Не.

Елза је занемела од зајрејашћења. Улази Боривоје, машући бејзбол џалицом.

БОРИВОЈЕ: Опет! У гаражи! Мислите да се од мене може нешто сакрити? Све вас држим на оку! И не само вас... Извини, мама, то се на тебе не односи.

МИХАЕЛ: *(Мрмља)*
Као Велики Брат...

БОРИВОЈЕ: Молим?

- ЕЛЗА: Седи, сине! Клеопатра, сервирајте супу!
- БОРИВОЈЕ: Клеопатра, зашто ова мотка није бачена, као што сам наредио?
- Клеопатра, без речи, излази.*
- ЕЛЗА: Боривоје, ја мислим да ова девојка, ова...
- БОРИВОЈЕ: А шта ти то мрмљаш, пијанисто? Молим?
- МИХАЕЛ: Ништа.
- Клеопатра се враћа са њорцеланском чинијом.*
- БОРИВОЈЕ: Ако ову мотку нађем и трећи пут, биће по нечијим леђима!
(Баца њалицу на њод)
Изнесите ово!
- Клеопатра износи њалицу, ња се убрзо враћа да би њослуживала за сџолом. Боривоје њочне да сџиа сџу.*
- ЕЛЗА: А молитва?
- Боривоје насџавља да сџиа.*
- ЕЛЗА: Очитај молитву, сине!
- Боривоје насџавља да сџиа.*
- ЕЛЗА: Боривоје! Зар морам сваки пут да инсистирам?
- БОРИВОЈЕ: Опрости, мама... Не могу више да гуслам те твоје молитве!
- ЕЛЗА: Шта си рекао?!
- БОРИВОЈЕ: Кад би те молитве нешто помагале, ваљда би овај магарац до сада постао човек! Јеси ли вежбао данас? Тебе питам!
- МИХАЕЛ: Па...
- БОРИВОЈЕ: Молим? Одговори!
- МИХАЕЛ: Па... Нисам.
- БОРИВОЈЕ: Ето, видиш! Ту молитве не помажу. Само батине. Па и то тешко иде. Али, ићи ће! Какве молитве?!
- ЕЛЗА: Шта је то, сине? Побуна?
- БОРИВОЈЕ: Није, мама... Глупо ми је! Ја верујем само у оно што сам створим!
- ЕЛЗА: Знаш ти много шта је стварање!
(Пауза)
Јадни мушкарци! Мој Трифун је мислио да је главни

зато што има сто десет кила и дубок глас... Добро, имао је он још штошта... Али, моја је била увек последња! Зашто? Па, жена је, просто, биолошки супериорна. У меродавним круговима, то је одавно познато. Јер, за шта служе мушкарци? Они служе, практично, само за оплодњу. Они су, дакле, трутови – и у буквалном и у пренесеном смислу. Парадигму те ситуације видимо – зар не? – код инсекта *mantis religiosa* из подврсте *mantodea*; дакле, у савршено рационалном свету инсеката. Кад мужјак обави своју једину улогу и постане, дакле, потпуно непотребан – женка га скрцка и поједе, а сама наставља да изграђује живот.

У људском свету, где се не спроводе логичке консеквенце, где женке, дакле, не једу мушкарце – или, бар, не буквално – ови, будући да немају правог креативног посла који се зове стварање живота и који је резервисан за жену – стварају псеудокреативне патворине: сликају слике, пишу романе, стварају музику, катедрале, али и топове, авионе, атомске бомбе... Та њихова демонска креативност води, као што се увелико може видети, до разарања и уништења живота на овој прекрасној планети, коју нам је Свевишњи подарио као станиште. Зато му се помолимо да, ако икако може, поштеди наше бедне животе! Хајде, Боривоје!

БОРИВОЈЕ: Господе, прими наше молитве
И управи живот наш заповестима Твојим.
Душе наше освети, тела очисти,
Мисли разбистри и избави нас
Од сваке жалости, зла и бола,
Јер, Ти си благословен у векове векова. Амин!

СВИ: Амин!

МИХАЕЛ: Хвала Богу, да и он мора некога да послуша!

БОРИВОЈЕ: Шта каже?!

ЕЛЗА: Михаеле! Очев ауторитет је светиња!

МИХАЕЛ: Зависи од оца.

Боривоје усџане од сџола. И Михаел усџане.

ЕЛЗА: *(Која је иакође устала, покушава да заустави Боривоја)*
Боривоје, стани...

БОРИВОЈЕ: Склоните ми се с пута! Доста је било спрдње!
Одгурне Елзу и Клеоїаїру.

МИХАЕЛ: Донео сам одлуку, тата.

БОРИВОЈЕ: *(Застане)*
Ти си донео одлуку?!

МИХАЕЛ: Ја сам донео одлуку!

БОРИВОЈЕ: Какву одлуку, магарче?

МИХАЕЛ: Ја нисам магарац, тата! Ја сам одрастао човек. Нећу више дозволити да ме бијеш.

БОРИВОЈЕ: Ти, човек?! Ти си само један лењи, некорисни магарац! А зна се шта магарцима следује. Вас две, богомољке, напоље!

ЕЛЗА: Боривоје! Сине!

БОРИВОЈЕ: Напоље!

ЕЛЗА: И Трифун је такав био, Бог да му душу прости...
(Излази)

БОРИВОЈЕ: *(Клеоїаїри)*
А, ти? Шта гледаш? Марш напоље!

Клеоїаїра излази.

МИХАЕЛ: Тата, ја сам донео одлуку! Нећу више дозволити...
Боривоје му удари сїраховиї шамар. Михаел се ухваїи за образ.

МИХАЕЛ: Јао! Тата, немој!

БОРИВОЈЕ: Скидај панталоне!
(Оїкоїчава кашу)

МИХАЕЛ: Немој, молим те!

БОРИВОЈЕ: *(Сїрѓне му панталоне, обори га на сїолицу и удара кашем из све снаге)*
Ево ти, пијанисто! Ево ти! Ево ти!

МРАК

V
СТРАНПУТИЦА

Исти просиор као у прейходној слици.

На Троседу лежи Михаел, са сјуишеним њанијалонама. Над њим Клеојатра; ујирљава му мелем.

КЛЕОПАТРА: Не треба да се стидиш од мене, Мико.

МИХАЕЛ: Не стидим се, више. Добро, стидим се мало... Јој! Полако...

КЛЕОПАТРА: Још мало, још мало...

МИХАЕЛ: Ако он настави да ме бије, а ти да ме лечиш – на крају, нећу више ни да се стидим.
(Пауза. Придигне се)
Не могу више ово да издржим!

КЛЕОПАТРА: То си рекао и прошли пут, сироти мој Мико. Лези! Још само мало.

МИХАЕЛ: Боли ме... Не могу више!

КЛЕОПАТРА: Па, што ћеш, онда, Мико мој?

МИХАЕЛ: Не знам... Само знам да не могу више! Донео сам одлуку, али нисам могао... Донео сам одлуку да не дозволим више... Али, он је много јак, Клеки!

КЛЕОПАТРА: Знам. Мислим, види се то... Добро, готово је! Можеш сад хлаче подић. Биће добро.

МИХАЕЛ: *(Подигне њанијалоне, усјрави се, седне. Како је заней у мисли, њанијалоне му осјају ујола раскојчане)*
Клеки... Знаш... Размишљао сам о том Прокупљу, или, како се, већ, зове то село, тамо где твој ујак има...

КЛЕОПАТРА: Није Прокупље село, Мико. Село се зове Странпутица; у брду. А, Прокупље, то ти је...

МИХАЕЛ: Брига ме за Прокупље! Мене занима Странпутица.
(Пауза)
Мислио сам... Мислио сам да ми, стварно, одемо тамо. Ти и ја да одемо.

- КЛЕОПАТРА: Ђе ћеш ти у Странпутицу!
(Помилиује ѓа)
Њежан си ти, Мико мој, њежан...
- МИХАЕЛ: Клеки, ја те волим! Зашто се не удаш за мене. Да заједно побегнемо одавде.
- КЛЕОПАТРА: Ђути, Мико, ти имаш шеснајес година!
- МИХАЕЛ: Па, шта? Ти имаш само двадесет пет. Као да је то нешто!
(Пауза)
Ти ме не волиш?
- КЛЕОПАТРА: Волим те, Мико мој! Волим те. Само...
Пољуби ѓа у образ. Улази Елза.
- ЕЛЗА: (Засћане, зајрејашћена)
Шта је ово? Шта радите вас двоје ту?! Зар ти ниси за клавиром, Михаеле?
- МИХАЕЛ: Какав клавир?! Доста ми је! И клавира, и вас! Доста ми је! Пушташ оног монструма да ме бије...
- ЕЛЗА: Е, како је Трифун мене тукао... Па, опет сам га...
- МИХАЕЛ: Брига ме за твог Трифуна! Ја волим Клеопатру, и ја ћу...
- КЛЕОПАТРА: Мико!
- ЕЛЗА: Молим?! Дижите те панталоне, будало! А, ти! Мало ти је што си ми завела сина? Сад ми и унука заводиш!
- МИХАЕЛ: (Панично закойчава ћанћалоне)
Бако... Клеки, је л то истина?
- КЛЕОПАТРА: Истина је, госпођо, да је ваш син криминалац, и да не држи ријеч!
- ЕЛЗА: Шта?! Курво! Ти ћеш, мени... У мојој кући...
- МИХАЕЛ: Клеки!
- КЛЕОПАТРА: Уђути, Мико! Ово није прича за тебе.
- МИХАЕЛ: А, Странпутица...?
- КЛЕОПАТРА: Није за те Странпутица. Иди, боље, свирај клавир, Михаеле! Кад, већ, имаш тај апсолутни слух.
- МИХАЕЛ: Значи, истина је... Истина је...
(Исћрчи)

ЕЛЗА: *(Закорачи ка Клеопатри)*
Шта си рекла? За мог сина!

КЛЕОПАТРА: *(Преићим ѿоном)*
Добро си чула што сам рекла! Само ми жао овог дјетета између криминалца и вјештице. И твоје будаласте приче! Твоји Јанковци и Марковци... Велика госпођа! Богу милостивом хвала што више нећу морати да те слушам.

ЕЛЗА: Марш из моје куће, курво!

КЛЕОПАТРА: Мајка ти курва, вјештице! Дао Бог да нијесам ни крочила у ову проклету кућу!

Демонсѿраићивно излази.

МРАК

VI КОМЕСАР

Кабинетѿ Живојина Николића. Службена ѿпростѿорија, богаћѿо оѿре-мљена.

За ѿсаћим сѿолом Живојин у елеганћном оделу. Пред њим сѿоји Тугомир у униформи, у сѿаву “мирно”. Салућира.

ТУГОМИР: Господине комесару! Млађи инспектор, Тугомир Кртина, јавља се на рапорт на лични захтјев.

ЖИВОЈИН: Добро, добро, млађи инспекторе... Шта сте се укочили? На месту вољно!

ТУГОМИР: Разумијем!
(Оћустѿи се)
Тражио сам вас и јучер, али ме нијесу пустили. А, ја сам хтио...

ЖИВОЈИН: Кртина...? Да ниси ти некакав род мајору Стевану Кртини, из Книна?

ТУГОМИР: Како нијесам, господине комесару! Мајор Стево је стрико мој. Он ме је и довео вамо, у Београд, прије “Олује”. Знао је да ће Хрвати напасти и да ће Книн пасти. Он и његови су ме одгајили, јер, и моји су... и моји су страдали у том рату. Мајор Стево је други отац мој. Он ме је и дао на школе полицијске.

- ЖИВОЈИН: Драго ми је, Тугомире! Мајор Кртина је патриота. Дobar човек. Поштен. Седи! Хоћеш ли да попијеш нешто?
- ТУГОМИР: Захваљујем, господине комесару! Ја бих хтио... Ово је хитно!
- ЖИВОЈИН: Седи, слободно!
Тугомир седа на ивицу фојтеље. Пауза.
- ЖИВОЈИН: Слушам те!
- ТУГОМИР: Па, ево овако. Сјутра, у пола дванајс ноћу, биће примопредаја шлепера. У Бубањ-потоку...
- ЖИВОЈИН: *(Савршено се контролише)*
Каквих шлепера, Тугомире?
- ТУГОМИР: С цигарама, господине комесару. С цигарама! Велики шверц. Пред носом нашим!
(Пауза)
- ЖИВОЈИН: То је огроман профит, Тугомире. Огроман... Боримо се, свим силама, да државу поставимо на ноге, да новац усмеримо у легалне токове... Али, Србима, изгледа, нема лека.
(Устаје, узима боцу из виџирине; сипа у две чаше. Једну сипавља пред Тугомира)
Узми!
(Пошито се Тугомир снебива)
Хенеси!
(Ошћије)
Донео си ми важну информацију, млађи инспекторе.
- ТУГОМИР: Част ми је служити, господине комесару!
- ЖИВОЈИН: То заслужује и више од похвале. Видећемо...
- ТУГОМИР: Није потребно. Заиста, није. Не трудим се ја због... И, што је најгоре, то иде преко Косова. Шиптари српски шверц спроводе и обезбјеђују. Наш информатор вели да се зове Кољгеци.
- ЖИВОЈИН: *(Зайисује)*
Кољгеци... Да није Мустафа? Њега имамо у евиденцији из оног времена. Још пре него што се Косово отцепило.
- ТУГОМИР: Не. Енвер. Мустафин син.

- ЖИВОЛИН: *(Зайисује)*
Тако? Породични бизнис. Лепо, лепо...
- ТУГОМИР: И, сад, брзо морамо... Требају нам специјалци. А, без вас...
- ЖИВОЛИН: Чекај, полако! Знаш ли ти чије је то?
- ТУГОМИР: Како не бих знао! Дуго ја њега пратим, али доказа нијесам имао, јер он вам је...
- ЖИВОЛИН: Дај ми име и презиме.
- ТУГОМИР: Он се зове... Он вам је лице са насловних страна... И мушких и женских новина. Наш бизнисмен угледни. Посједник разних фирми. Па, онда, има супермаркете неке...
- ЖИВОЛИН: А, има ли име и презиме?
- ТУГОМИР: Има. То вам је Здраволубац. Здраволубац Боровоје.
- ЖИВОЛИН: Тако, значи? Здраволубац! Зар он...?
(Зайисује, ња се заустави)
Јеси ли сигуран, Тугомире? Јер, ако...
- ТУГОМИР: Као што вас гледам, господине комесару!
- ЖИВОЛИН: А, како си дошао до свих тих података, млађи инспекторе?
- ТУГОМИР: Како? Није лако било. Али, успио сам да му потурим доушника у кућу.
- ЖИВОЛИН: Браво, младићу! И... Како си то успео?
- ТУГОМИР: Ево, како. У тој агенцији имам друга, па им је он послао служавку, на њихов захтјев. Помоћницу кућну.
- ЖИВОЛИН: Лукаво! Биће од тебе добар полицајац.
- ТУГОМИР: Па, сад... Трудићу се, колико узмогнем.
- ЖИВОЛИН: Дobar си. Dobar.
- ТУГОМИР: То је једна земљакиња моја. Одана је и поштена. Она је сад изашла из те куће.
- ЖИВОЛИН: И, где је сада?
- ТУГОМИР: Код мене. Ми смо вам, знате... Али, ако нешто пође по злу, треба је заштитити.
- ЖИВОЛИН: Заштитићемо је, разуме се. Само, не знам шта да пође по злу?

- ТУГОМИР: Не знам. Опасни су они...
- ЖИВОЈИН: Зна ли још неко за ово?
- ТУГОМИР: Нико, господине. Држим вам ја то у строгој конспирацији. Више човјек не зна коме смије вјеровати!
- ЖИВОЈИН: Да знаш да је тако, Тугомире! Узми још мало пића. Хенеси! Добар је, зар не?
- ТУГОМИР: Па, јесте...
- ЖИВОЈИН: Овако ћемо. Ја ћу све да организујем. Специјалце и остало. Ти се одмори данас. Заслужио си. Сутра буди, у двадесет два, на стартној позицији, у бази на Бањици. Предводићеш операцију.
- ТУГОМИР: *(Усїаје, заузима сїав “мирно”)*
Разумијем, господине комесару!
- ЖИВОЈИН: И, не заборави заштитни прслук!

МРАК

VII
САЊАРЕЊЕ

Тугомирова соба, као у шрећој слици.

Тугомир и Клеопатра.

- ТУГОМИР: Ништа ти не брини, Клеки! Ватамо и' сјутра, сигурно.
- КЛЕОПАТРА: Дај Боже да буде тако. Јер, ако пође наопако, па они увате мене...
- ТУГОМИР: Не, не, таман! Немаш ти бриге никакве.
(Пауза)
Клеки! То ће бити велики дан у каријери мојој. Унапређење је поменуо... Тако је, знаш, приступачан. Нијесам знао. Никада досад нијесам видео те високе шефове. Зна и мајора Стева, стрика мог... Нијесам знао да је комесар тако добар човјек. И пићем ме је неким нудио. Неко страно, коме ни имена не знам... А фотеље дубоке, да се удавиш у њима! Клеки, ако ме унаприједе, и плата ће ми већа бити!

КЛЕОПАТРА: Па, што онда?

ТУГОМИР: Онда те мирне душе могу запросит. Нећеш више по туђим кућама, код лопова београдских, радит за кору хљеба.
(Седне поред ње, ухвати је ојрезно за руку)

КЛЕОПАТРА: (Извуче руку)
А што си навалио, Туги? Не знам је ли сад, баш...

ТУГОМИР: Рекла си да ћеш промислит. Рекла си да сам ти драг...

КЛЕОПАТРА: Је ли, Туги, то довољно?

ТУГОМИР: Ево, рекох ти, имаћу и плату већу, сад, кад ме унаприједи. А, то је заслуга твоја. Да тебе није било и твоје драгоцене обавијести, ништа од свега овога! Заједно смо ово направили, заједно ћемо и плодове брати. Није ли тако, Клеки, душо моја?
(Пауза)
Зашто си невесела, грлице?

КЛЕОПАТРА: Не знаш ти какви су они. Можеш ти да будеш сто пута полицајац, па опет не знаш! То су ђаволи, мој Тугомире! Он сваки дан сина свога јединца премлађује, зато што клавир неће да свира, а има тамо неки апсолутни слух, шта ја знам...

ТУГОМИР: Па, ето, лептирице моја, сад ћемо га у тамницу турит!

КЛЕОПАТРА: Жао ми дјечака... Ни матере нема. Само неку луду бабу, Швабицу. И тог зликовца, оца!

ТУГОМИР: Нека, Клеки, нека! Не треба ми њих да жалимо.

КЛЕОПАТРА: (Сад она њега ухвати за руку)
Страх ме, Тугомире!

ТУГОМИР: (Прихвати њену руку)
Нема од чега да те буде страх. Ја сам комесару казао, за сваки случај: ако нешто пође по злу, ви ту дјевојку заштитит морате. И он се сложио. Мада ми је рекао да страхове своје отурим и да спавам мирно. То је човјек којему треба вјеровати. Не бој се, Клеки, душо моја! Дођи, да те Туги твој загрли!

Милује је њо коси, ња је мало и њриџрли. Она се све мање одуџире.

КЛЕОПАТРА: Знаш, Туги, ујко мој обећо ми кућу и мало имања у селу Странпутици, гдје и он сад живи. Али, само када се удам. То ти је, тамо, код Прокупља... Добра је земља, каже, а има и траве за испашу и присоја за виноград...

ТУГОМИР: И?

КЛЕОПАТРА: Знаш, Туги, мени је овог Београда доста. Овај Београд није за људе. Лудаци... Ако нијесу лудаци, они су разбојници. Много је грубих и мргодних, не мили ти се улицом проћ, камоли...

ТУГОМИР: Клеки, сад ћу унапређење добит! И повишицу!

КЛЕОПАТРА: Слушај, Тугомире! Ти своју повишицу узми, па је сам троши. Не треба мени твоја повишица! Погледај се! Види у каквом собичку живиш. Имаш решо и чивилук. Мислиш од те повишице стан да купиш? Гдје ћеш дјецу одгајати? Оћеш ли колијевку на чивилук окачит, јадо?!

ТУГОМИР: Али, Клеки...

КЛЕОПАТРА: Нема, али! Избор је на теби. Или ћеш са мном у Странпутицу, па ћемо и матер моју повести, и као људи и домаћини живјети – или сједи у овом пркну и од комесара повишицу чекај! А ја могу сад на улицу изаћ, па код матере у бараку!

ТУГОМИР: Не, Клеки! Не! Ја то преживјет не би могао... Клеки, јабуко моја златна... Не остављај ме сад!

КЛЕОПАТРА: Ако волијеш каријеру полицијску, него љубав и домаћинство – нека ти буде! Са црним олошем да се претачеш... Тебе је комесар тај зачарао, што те је мало, као псића, погладио. Јадни мој Тугомире!

ТУГОМИР: Клеки, звијездо моја јутарња и вечерња, немој тако! Значи да си ти мени све!

КЛЕОПАТРА: *(Узме њеџову џлаву у шаке)*
Ако сам ти све, Туги, узимај те прње, па са мном у Странпутицу!
(Пауза)

ТУГОМИР: Не знам, не знам... На тешку си ме муку ставила, сјенице моја... Све ми се у глави окреће, а душа ми се кида на двоје! Зар, сад...? Кад сам успио... А, не знам ни земљу радит.

КЛЕОПАТРА: Знаћеш, знаћеш! Не можеш цио живот из пиштоља гађати и из папира јести... И, као црни ђаво, сам се у ову јазбину враћати!
(Пауза. Милује за њо лицу)
Ајде, Тугомире, буди мушко! Одлучи се једном!

ТУГОМИР: (Свијеже је у загрљај)
Вило моја! За тобом, за тобом!

Клеопатра му, на њо, без речи, пријисне сипрасивен њољубац на усне. Љубе се. То њоираје. најзад се он одвоји од ње.

ТУГОМИР: Али, Клеки...

КЛЕОПАТРА: Опет “али”? Ја сам мислила да си ти...

ТУГОМИР: Клеки, зоро моја златна! Пушти ме још само сјутра! Да оног тајкуна турим у тамницу. Па, последије, за тобом у сваку странпутицу!

КЛЕОПАТРА: Ријеч, Тугомире?

ТУГОМИР: Ријеч!

Она њочиње да се свлачи. Он љеда, фасциниран, њоокрећан.

КЛЕОПАТРА: (Леђла је)
Дођи, сад, Туги! То си желио!

МРАК

Ускоро се ујали њрижушена свејлоси и ошкрије Тугомира и Клеопатру како, њолуокривени, њрејлејених љолих њела, сјокојно сјавају.

Тихо улази њрилика у црном, са “фанњомком” и њишињлем са њрижушвачем; њриће њосијељи и испали у њих неколико једва чујних хињаца.

МРАК

VIII
ПОРОДИЧНИ РУЧАК (3)

Исїи їросїор као у їрвој и четїврїој слици.

Елза и Михаел.

Елза їосїавља сїо. Михаел већ, седи на свом месїу.

ЕЛЗА:

(Засїане)

Знаш ли шта је страшно, или – ако хоћеш – занимљиво у мојим годинама? Сагледивост животне целине. Нема снова, нема илузија.

(Пауза)

Човек би на крају сваког дана могао да се зачуди што није погинуо у колима... Или, на пример, што није добио симптоме неке неизлечиве болести... или, просто, напрасно умро... Како то да му бар неко од блиских није тог дана умро, полудео, или, рецимо, ишчезао? Како то да, већ једном, није дошао смак света, ледено доба, или, у најмању руку, нови светски рат? Како то да му у кућу, већ, нису банула три наоружана човека, која ће га натенане изма-сакрирати без неког јасног разлога...? Теби то ништа не значи?

МИХАЕЛ:

(Одсуїно, равнодушно)

Не.

ЕЛЗА:

А, мени... Мени се све више чини да човек, на крају сваког дана, може да се задиви што се све, и даље, уобичајено одвија; што се сваког јутра буди без вампирских зуба, без репа, баш на оном истом месту где је предходне вечери легао; најзад, што се годишња доба, ипак, уредно смењују, што је ваздух и даље, ипак, могуће некако дисати, а температура се није попела на триста степени – што све, разуме се, није немогуће... А клавир, разуме се, опет нисам чула. Ти си, углавном, већ заузео место за столом.

МИХАЕЛ:

(Равним їоном)

Смем, ваљда, да седим.

ЕЛЗА:

Ни отац ти још није стигао.

Михаел не одговара. Пауза. Елза насїавља са їосїављањем.

- ЕЛЗА: *(Засїане)*
 Благо онима који верују да ће добро, на крају, победити.
(Пауза. Насїавља да хода око сїола и да ѿїравља сїїнице. Оїїї засїане)
 Знаш, Михаеле, у животу не може нико трајно да победи. То је начин који омогућава непрекидно одвијање процеса. Иначе би све стало. Зар не? У томе је генијална дијалектичка досетка Творца. Схваташ?
- МИХАЕЛ: *(Као зоре)*
 Не.
(Пауза)
 Не постоји никакав Творац. Све су то глупости. Ја сам дошао да ручам.
- ЕЛЗА: Постоји само интернет, је ли?! Па, ручај! Ево ти, наједи се!
- Улази Боривоје.*
- БОРИВОЈЕ: Шта је, сад, то? Свађа у хармоничној породици? Немојте, бар, данас да ми кварите расположење, за милога Бога! Синоћ сам обавио велики посао...
- ЕЛЗА: Радује ме, сине! Ти си понос мамин. А, биће и пара, зар не? Зар не, Боривоје? Треба преживети ова тешка времена!
- БОРИВОЈЕ: Велика пословна трансакција са Македонцима... Биће пара, мама!
- ЕЛЗА: *(Раздрађано; ѿоскакујући)*
 Пара к'о бехара! Пара к'о бехара!
- БОРИВОЈЕ: Па сам ти донео мали поклон. Да частим.
(Вади куїијицу за накїї и їружа јој)
 Ево! Један брошић...
- ЕЛЗА: *(Раззледа)*
 Боривоје, Боривоје... То су дијаманти!
(Гри за и љуби)
- БОРИВОЈЕ: Не могу, ваљда, да ти купујем бижутерију, мама?! А и њему сам поклон донео. Иако нешто друго он заслужује.
(Преїура ѿо їорби)
 Али, ето... Кад имам меко срце. Ноте!
(Вади их)

- Најлепши поклон за пијанисту. Неки “Темперовани клавир”, или тако нешто, шта ја знам... Пише ту. Рекли су ми, тамо, да је то добро за младе пијанисте.
(*Сћавља ноће на сћо*)
- ЕЛЗА: Па, то је Бахов “Добро темперовани клавир”, Боривоје, срам те било! Имамо ми те ноте, само нема ко да свира.
- БОРИВОЈЕ: Нека имамо! Ово је најновије издање. Из Холандије... Узми свој поклон, пијанисто! Ни хвала да каже!
(*Пауза*)
- МИХАЕЛ: Хвала.
- БОРИВОЈЕ: (*Виче*)
Па, узми, онда, то!
(*Баца, бесно, ноће на њод*)
- ЕЛЗА: Зар Баха, Боривоје?!
- БОРИВОЈЕ: Узми, кад говорим!
Михаел скуйља ноће, клечећи на њоду.
- БОРИВОЈЕ: Тако! Добар дечко... И, тај Бах има да се свира, да кућа одјекује!
- ЕЛЗА: Молим те, Боривоје, то не може да одјекује! То је, ипак...
- БОРИВОЈЕ: Има да одјекује, кад ја кажем! Јеси ли разумео?
(*Пауза*)
Питам, јеси ли разумео?
- МИХАЕЛ: (*Који је скуйшо ноће и врайшо се на своје месћо*)
Разумео сам.
- БОРИВОЈЕ: Тако, тако! Биће нешто од тебе...
- ЕЛЗА: Да ручамо, децо!
- БОРИВОЈЕ: Мама, молим те, данас сам уморан; ако може без молитве.
- ЕЛЗА: (*Мало размишља*)
Може сине, овога пута – заслужио си!
- БОРИВОЈЕ: Амин! Пријатно!
- ЕЛЗА: Пријатно, децо!
- БОРИВОЈЕ: А ти, мутави?!

- ЕЛЗА: Немојте! Пробајте, ово сам сама спремила! Ловачке шницле, са пире кромпиром. То је отац твој, мој сироти Трифун, просто сатирао! Знао је да смаже и по пет великих шницли, и све их залива црњаком... По два–три литра попије, па само дува и хукће... А отац мој, Петер Мајнхофер, дискретно гледа и у себи се чуди.
- БОРИВОЈЕ: Дивне су шницле, мама! Значи, Клеопатру си...
- ЕЛЗА: Измарширала сам фуксу, него шта?! Ти имаш нешто против, Боривоје?
- БОРИВОЈЕ: Немам, зашто? Ако ниси задовољна...
- ЕЛЗА: Говорила је о теби тако ружне ствари, које не смем ни да поновим! И то пред овим дететом... Не знам зашто, нити хоћу да знам. Али, боље да о тој фукси не разговарамо за овом трпезом. Имами ми и других тема, осим те “Клеопатре”, зар не, Боривоје?
(Пауза)
Зар не?
- БОРИВОЈЕ: Имамо, мама. Разуме се!
- ЕЛЗА: Доћи ће нова, из агенције; само, овога пута, стара и ружна.
- БОРИВОЈЕ: Видим, Михаеле, данас нема бејзбол палице.
(Пауза)
Кажем, нема бејзбол палице.
- МИХАЕЛ: Рекао си да треба да је бацимо.
- БОРИВОЈЕ: Рекао сам; али, видиш, колико ти је времена требало! Само, немој да приметим да је, ипак, негде сакривена... Јер, у том случају... У том случају...
- МИХАЕЛ: Нећеш ништа да приметиш.
- БОРИВОЈЕ: Видиш, мама, да батине, ипак, делују... Наставићемо, све док не издељемо пијанисту из њега!
- ЕЛЗА: Боривоје, хоћу да завршим ручак у миру!
- БОРИВОЈЕ: Добро, мама, после ручка ћемо... Ако може без батина, немам ништа против. Ја сам, у принципу, добар.
(Пауза)
А, он ћути! Значи, више воли батине! Неће Баха – хоће батине!

Елза усїаје.

БОРИВОЈЕ: Куда ћеш, мама?

ЕЛЗА: Да сервирам сладолед.

Елза излази. Пауза. Наїеїа їиїиїна.

БОРИВОЈЕ: Претпостављам да ни данас ниси вежбао.

Михаел не одговара.

БОРИВОЈЕ: Претпостављам да ни данас ниси вежбао.

Михаел не одговара.

БОРИВОЈЕ: Одговори, кад те отац пита, магарче!

МИХАЕЛ: *(Мирно)*

Нисам ја магарац, тата. Ја сам човек.

БОРИВОЈЕ: Јак си ми ти човек! Питао сам те нешто! Да ли си вежбао?

МИХАЕЛ: Нисам.

БОРИВОЈЕ: Зашто ниси?

МИХАЕЛ: Зато што не желим да будем пијаниста. А, ни криминалац.

БОРИВОЈЕ: Молим?! Шта си рекао?

МИХАЕЛ: Чуо си.

БОРИВОЈЕ: *(Усїане и исуче каши)*

Скидај панталоне!

МИХАЕЛ: *(Мирно)*

Нећу.

БОРИВОЈЕ: Скидај панталоне!

МИХАЕЛ: Не, рекао сам.

БОРИВОЈЕ: Скидај, кад говорим!

МИХАЕЛ: Рекао сам да више нећу дозволити да ме бијеш.

БОРИВОЈЕ: *(Подсмешљиво)*

Ти си рекао... А, како ћеш то да ме спречиш?

Михаел извади бејзбол їалицу исїод сїїола, који је, до їода, їрективен сїїолњаком.

БОРИВОЈЕ: Шта?!

(Пауза)

Тако, значи! Ти би дигао руку на оца?

МИХАЕЛ: Само, ако будем приморан.

БОРИВОЈЕ: Баци то, црве! Одмах!

МИХАЕЛ: Кад ти бацаш каиш.

Сѿоје једно време и ѓледају се.

БОРИВОЈЕ: Е, сад ћеш да добијеш!

Крене на Михаела, бесно замахнувши каишем. Михаел ѓа, изненада, из све снађе, удари ѓалицом ѓо ногама и сруши на ѓод, ѓросѿо ѓа ѓокосивши.

БОРИВОЈЕ: Шта? Шта? Сад си готов!

Покушава да усѿане. Михаел ѓа удари још једном.

БОРИВОЈЕ: *(Баѿрѓа се ѓо ѓоду)*

Еј! Упомоћ! Уби ме зликовац!

(Покушава да усѿане)

Убица!

На враѿима се ѓојављује Елза, са ѓослужавником ѓуним сладоледа.

ЕЛЗА: *(Вришѿи)*

Јао! Шта је то?! Михаеле!

Михаел замахује, удара оца у леђа и ѓрилеѿи ѓа за ѓод.

БОРИВОЈЕ: Јао! Мама! Упомоћ!

ЕЛЗА: *(Поѿрчи, исѿадне јој ѓослужавник)*

Сине!

Михаел замахује из све снађе. У ѿом ѓренуѿику сцена се “заледи”. Сви осѿану укочени, заусѿављени у ѓокреѿу: Елза, која је искорачила; Боривоје у ѓрчу, на ѓоду и Михаел са измахнуѿом ѓалицом.

МРАК

КРАЈ